

Συνοπτικά Πρακτικά

(Τα παρακάτω αποτελούν βασικά σημεία των τοποθετήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου. Δεν αποτελούν επίσημα πρακτικά και συντάχθηκαν από τα στελέχη του Παρατηρητηρίου Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος του ΣΕΒ.)

Το πλαίσιο.

Για τον ΣΕΒ, κάθε στάδιο στον κύκλο ζωής μιας επιχείρησης πρέπει να διέπεται από απλούς και δίκαιους κανόνες που παρέχουν ασφάλεια δικαίου και εύρυθμη λειτουργία του ανταγωνισμού. Με αυτό το πνεύμα, είναι ζήτημα ζωτικής σημασίας για την οικονομία, ιδιαίτερα στη σημερινή συγκυρία, η διαχείριση της επιχειρηματικής αποτυχίας να εγγυάται αφενός τη «δεύτερη ευκαιρία» για όσους τη δικαιούνται και αφετέρου την αποφυγή του «ηθικού κινδύνου» μέσω της στρέβλωσης του ανταγωνισμού.

Για το λόγο αυτό, η αποτελεσματική και ταχεία ολοκλήρωση των προπρωχευτικών και πτωχευτικών διαδικασιών, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αποκατάσταση της ανάπτυξης και τη σταθεροποίηση της οικονομίας.

Στην κατεύθυνση αυτή, η αξιολόγηση της πρόσφατης τροποποίησης του πτωχευτικού Κώδικα (Δεκέμβριος 2016) καθώς και της θέσπισης του νέου εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών, κρίνεται αναγκαία προκειμένου να εντοπιστούν εγκαίρως τυχόν κρίσιμα ζητήματα ή αδυναμίες και να προωθηθούν διορθωτικές παρεμβάσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, ο ΣΕΒ και το Παρατηρητήριο Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος, πραγματοποίησαν την Τρίτη 7 Νοεμβρίου 2017 και ώρες 15:30 – 18:30 στα γραφεία του, εργαστήριο διαβούλευσης με τίτλο «**Ένα λειτουργικό πλαίσιο εξυγίανσης και πτώχευσης επιχειρήσεων ως προϋπόθεση ανάκαμψης της οικονομίας**».

Σκοπός & Αντικείμενο του εργαστηρίου

Σκοπό του εργαστηρίου, αποτέλεσε η ανταλλαγή απόψεων για την αποτελεσματικότητα των προ-πτωχευτικών και πτωχευτικών διαδικασιών και η διαμόρφωση συγκεκριμένων προτάσεων άμεσης εφαρμογής. Για τη διεξαγωγή της συζήτησης παρουσιάστηκε η θεματική μελέτη του ΣΕΒ με τίτλο [«Το πλαίσιο της πτώχευσης στην Ελλάδα. Δεύτερη ευκαιρία ή αργός θάνατος;»](#) καθώς και το σχετικό ενημερωτικό δελτίο με τίτλο [«Το πτωχευτικό δίκαιο ως προϋπόθεση ανάπτυξης»](#).

Αντικείμενο του εργαστηρίου αποτέλεσαν τα θέματα γύρω από α) την «Εξυγίανση & Αναδιάρθρωση και β) την «Πτώχευση & δεύτερη ευκαιρία» στη βάση των διατάξεων του εξω πτωχευτικού, προ-πρωχευτικού και πτωχευτικού πλαισίου, όπως αυτά διαμορφώθηκαν το τελευταίο διάστημα και συνεχίζουν να διαμορφώνονται υπό το πρίσμα των εξελίξεων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ειδικότερα εξετάστηκε η πρακτική λειτουργία και ο αντίκτυπος που έχουν στην αγορά συγκεκριμένα εργαλεία πρόληψης και αποσόβησης καταστάσεων οικονομικού αδιεξόδου των επιχειρήσεων, όπως ο εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης οφειλών.

Περαιτέρω, αναδείχθηκαν ζητήματα όπως η αδυναμία οφειλετών και πιστωτών να προβλέψουν την αποτυχία, η σημασία του ρόλου των τραπεζών στο πρόβλημα, ο μικρός αριθμός επιτυχημένων εξυγιάνσεων, αναδιρθώσεων και πτωχεύσεων σε σχέση με τον μεγάλο αριθμό των NPLs και NPEs καθώς η πραγματική δυνατότητα διάσωσης της αξίας των περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης μέχρι να πτωχεύσει ή να εξυγιανθεί.

Τέλος, εξετάστηκαν θέματα ανταγωνισμού και τα ηθικά διλήμματα που απορρέουν από τη δυνατότητα του πτωχευμένου να ξαναδραστηριοποιηθεί και να “ξαναχρεώσει” πιστωτές, εργαζομένους και το κράτος, μέσα από την παροχή μιας δεύτερης ευκαιρίας όπως και από την πρακτική συμβιβασμού των πιστωτών με τη διαγραφή χρεών των οφειλετών τους.

Σημαντικότερα ευρήματα.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα κόκκινα δάνεια και τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, ο όγκος αυτών μειώνεται σταθερά καθώς, από 100,8 δισεκατομμύρια ευρώ το 2015, έπεσε σε 106 δις ευρώ το Δεκέμβρη του 2016 και το α' τρίμηνο του 2017 στα 105,1 δις ευρώ, αριθμός που αντιστοιχεί στο 45,2% των συνολικών ανοιγμάτων. Παρ' όλα αυτά, τα κόκκινα δάνεια συνεχίζουν να αποτελούν μείζον ζήτημα που αποστερεί κρίσιμους πόρους από την οικονομία.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, από στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προκύπτει ότι το 1/2 του συνόλου των επιχειρήσεων εξαντλεί το βίο του μέσα στα 5 πρώτα έτη λειτουργίας και η πτώχευση αποτελεί την κύρια αιτία σε ποσοστό 15%.

Με τα δεδομένα αυτά, και υπό την τρέχουσα οικονομική συγκυρία στην Ελλάδα, διαπιστώνεται ότι το ποσοστό φόβου αποτυχίας για τη χώρα μας είναι το μεγαλύτερο σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Για το 2015, οι κλάδοι της οικονομίας συμμετέχουν στην πτώχευση με τις Υπηρεσίες να βρίσκονται στην 1η θέση με 36,9% το εμπόριο με 32,1%, οι κατασκευές με 20,6% και η βιομηχανία με 10,4%.

Στην Ελλάδα, μεγάλες πτωχεύσεις επιχειρήσεων όπως της εταιρείας Μαρινόπουλος με 1,324 δισ. Ευρώ χρέος, της εταιρείας jetoil με χρέος 314,5 εκατ. Ευρώ και του ΔΟΛ με 190 εκατ. Ευρώ.

Σύμφωνα με την επίσημη έκθεση “Doing Business 2014” της Παγκόσμιας Τράπεζας, σ’ επίπεδο διεθνούς κατάταξης, η Ελλάδα καταλαμβάνει την 87η θέση μεταξύ 189 χωρών καθώς για την ολοκλήρωση της πτώχευσης μια μεσαίας επιχείρησης, απαιτούνται κατά μέσο όρο 3,5 χρόνια, ενώ σε χώρες όπως η Ιρλανδία, ο αντίστοιχος χρόνος είναι μόλις 3 μήνες.

Αυτά τα ελλείμματα του θεσμικού πλαισίου είναι άνοιξαν το δρόμο στην δημιουργία του φαινομένου των “zombies”. Σύμφωνα με τη μελέτη “Stars n Zombies” της PWC για τα έτη 2009 έως 2013, τα απασχολούμενα κεφάλαια στην οικονομία μειώθηκαν κατά 15,5 δις ευρώ αποκλειστικά χάρις στα zombies και αρχικά μέσω της συσσώρευσης ζημιών.

Ειδικότερα, σε επίπεδο θεσμικών μηχανισμών και λειτουργιών, διαπιστώνουμε τα ακόλουθα:

- 1. Έλλειψη αποτελεσματικών έγκαιρης διάγνωσης και πρόληψης των φαινομένων οικονομικής αφερεγγυότητας.**
- 2. Αδυναμία πρόβλεψης της δυνατότητας για αυτόματη λύση και εκκαθάριση των επιχειρήσεων που δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα κεφάλαια για την ολοκλήρωση της πτώχευσης,** παρότι κάτι τέτοιο προβλέπεται σε άλλες έννομες τάξεις. Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, η αίτηση πτώχευσης απορρίπτεται και ο πιστωτής παραμένει σε «λειτουργία», μετατρέπόμενος σε «ζόμπι» και επιβαρύνοντας την συνολική οικονομία και την αγορά, αντί να λυθεί και να εκκαθαριστεί.
- 3. Ανεπάρκεια εξειδίκευσης δικαστών αναφορικά με τα ειδικότερα τεχνικά θέματα,** οφειλόμενη στο νομικό πλαίσιο που επιτρέπει στους δικαστές να υπηρετήσουν μέχρι 4 χρόνια ανά βαθμό σε ένα τμήμα. Ορισμένοι δικαστές μπορεί να διαθέτουν ένα σχετικό υπόβαθρο λόγω σχετικής πανεπιστημιακής κατάρτισης, κάτι τέτοιο ωστόσο δεν επαρκεί για να καλύψει την διάρκεια της θητείας τους, στην οποία σπάνια εκπονούνται εκπαιδευτικά σεμινάρια.
- 4. Αυξημένη διάρκεια συγκεκριμένων πτωχευτικών διαδικασιών οδηγεί σε απώλεια αξίας και ικανότητας υγιών επιχειρήσεων να χρησιμοποιήσουν και να κεφαλαιοποιήσουν περιουσιακά στοιχεία των πτωχευμένων.**

5. Παρότι οι **διαδικασίες εξυγίανσης** αφορούν σε επιχειρήσεις που δεν έχουν ακόμη φτάσει στο σημείο της μόνιμης και διαρκούς αδυναμίας πληρωμής, εντούτοις **οι σχετικές διατάξεις αποτελούν μέρος της πτωχευτικής νομοθεσίας**, φέροντας το «στίγμα» της πτώχευσης και τις κοινωνικοοικονομικές προεκτάσεις από τις οποίες αυτό μπορεί να συνοδεύεται.
6. **Οι διαφορετικοί μηχανισμοί** που προβλέπονται (εξωδικαστικός, εξυγίανση, πτώχευση) **ενεργοποιούνται στη βάση συγκεκριμένων ορόσημων οικονομικής αφερεγγυότητας** τα οποία ωστόσο **δεν αποδίδονται με συγκεκριμένο και σαφή τρόπο**. Ειδικότερα, η έναρξη της «πτώχευσης», «εξυγίανσης», και «επαπειλούμενης αδυναμίας πληρωμής» περιγράφονται με σχετική ασάφεια ως προς τα χρονικά σημεία έλευσης τους.
7. Επιπρόσθετα, αυτά τα **ορόσημα οικονομικής αφερεγγυότητας, δεν συνδέονται ξεκάθαρα με τα κρίσιμα γεγονότα που οριοθετούν τις προπτωχευτικές και πτωχευτικές διαδρομές και δεν χρησιμοποιούνται ως εργαλεία για τη διαβαθμισμένη πρόσβαση στις διαφορετικές διαδικασίες**, μια δυνατότητα που προβλέπεται από άλλες έννομες τάξεις.
8. Για πρώτη φορά, δημιουργείται ένα «μοναδικό σημείο» συλλογής όλης της πληροφορίας σχετικά με τις δανειακές υποχρεώσεις ενός οφειλέτη σε περισσότερους πιστωτές, μέσω της πλατφόρμας του εξωδικαστικού μηχανισμού. Παρόλα αυτά, οι σχετικές διατάξεις θα παύσουν να ισχύουν και η πλατφόρμα, παρότι είναι ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο για τη διαχείριση των κόκκινων δανείων, **θα καταστεί ανενεργή**.
9. Παρατηρείται μια **μονοδιάστατη υιοθέτηση της φιλοσοφίας της δεύτερης ευκαιρίας, καθώς το συγκεκριμένο θέμα δεν αντιμετωπίζεται με επάρκεια αναφορικά με τα φυσικά πρόσωπα που ενεργούν ως διοικητές των πτωχευμένων ή υπό εξυγίανση/ αναδιάρθρωση νομικών προσώπων**. Σήμερα, στο βαθμό που τα φυσικά πρόσωπα αυτά βαρύνονται εξ' ολοκλήρου και αυτομάτως με τα χρέη της εταιρείας, μετατρέπονται σε οφειλέτες απέναντι στο κράτος. Επίσης, στην περίπτωση που το προσωπικό τους εισόδημα και περιουσία υπερβαίνουν τα χρέη ολόκληρης της εταιρείας, όπως συνήθως είναι η περίπτωση, μετατρέπονται σε de facto πτωχευμένοι. Παρόλα αυτά, εφόσον είναι ή υπήρξαν κατά το παρελθόν υπάλληλοι της επιχείρησης και κατά συνέπεια, δεν έχουν αποκτήσει την εμπορική ιδιότητα, δεν μπορούν κατά την στενή έννοια των διατάξεων να κηρύξουν πτώχευση οι ίδιοι. Κατά

συνέπεια, τα πρόσωπα αυτά παραμένουν οφειλέτες απέναντι στις φορολογικές αρχές και τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης και στερούνται της δυνατότητας να προβούν σε συγκεκριμένες ενέργειες που απαιτούν την έκδοση πιστοποιητικών φορολογικής ή ασφαλιστικής ενημερότητας. Ακόμη και εάν η επιχείρηση της οποίας κάποτε αποτελούσαν μέρος έχει προβεί σε ρύθμιση ή διαγραφή χρεών, τα πρόσωπα αυτά εξακολουθούν να μην μπορούν να πουλήσουν την προσωπική τους περιουσία χωρίς τη σχετική άδεια από τις αρχές. **Το κρίσιμο σημείο είναι ότι όλα τα παραπάνω συμβαίνουν αυτόματα, χωρίς να απαιτείται απόδειξη αμέλειας ή κακοπιστίας.**

10. Αυξημένες προσωπικές ευθύνες των στελεχών που ενεργούν στο όνομα των πιστωτών (κράτους ή ιδιωτών), κατά τη διαχείριση των διαγραφών χρεών ή στην περίπτωση που χρειάζεται να χειριστούν φαινόμενα «blocking minority». Παρότι στο νόμο 4472/ 2017 (άρθρο 65) πρόσφατα το συγκεκριμένο θέμα αντιμετωπίστηκε μερικώς, δεν είναι ξεκάθαρο εάν τα στελέχη των τραπεζών καλύπτονται επαρκώς και παρατηρείται μια σχετική έλλειψη εμπιστοσύνης αναφορικά με την πραγματική εφαρμογή του νόμου.

11. Το δημόσιο έχει υιοθετήσει μια θαρραλέα στάση αναφορικά με τις διαγραφές χρεών, σύμφωνα με το νόμο 4472/2017. Παρόλα αυτά η ίδια στάση δεν έχει ξεκάθαρα υιοθετηθεί στο πλαίσιο των προσπαθειών εξυγίανσης μεγαλύτερων και περισσότερο σύνθετων υποθέσεων. **Παρότι ο νόμος επιτρέπει την δυνατότητα διαγραφών σαν μέρος των σχεδίων εξυγίανσης στο πλαίσιο του νόμου 3588/07 και στο βαθμό που το κράτος συμμετέχει στη διαδικασία ως «κάθε πιστωτής», η διοίκηση προέβαλε πρόσφατα μια στενή ερμηνεία που περιορίζει αυτή τη συμμετοχή σε «επαναπρογραμματισμό» πληρωμών και διαγραφή χρεών μόνο για πρόστιμα και προσαυξήσεις αλλά όχι για κεφάλαιο.** Αυτό το διπλό σύστημα που υιοθετείται τώρα de facto από τον δημόσιο τομέα δημιουργεί τον κίνδυνο να οδηγήσει σε μια επιλεκτική μεταχείριση των προ- πτωχευτικών διαδικασιών όχι στη βάση των προνομίων που κάθε εναλλακτική διαδρομή προσφέρει σύμφωνα με τα δεδομένα της κάθε υπόθεσης, αλλά, σύμφωνα με το «διοικητικό πλεονέκτημα» που θα επακολουθήσει από το απλό γεγονός ότι ο νόμος 4472/2017 υπόσχεται την διαγραφή χρεών από τον δημόσιο τομέα, ενώ οι διατάξεις που αφορούν στην συμμετοχή του δημοσίου στις διαγραφές, βάσει των νόμων **3588/07**

και 4307/2014 αφήνουν χώρο για την δυνατότητα μιας συντηρητικής ερμηνείας που εξαιρεί την διαγραφή κεφαλαίου.

12. Παρότι οι υπερ- προτεραιότητες έχουν αποδυναμωθεί σε κάποιο βαθμό αναφορικά με τους ενέγγυους πιστωτές, **κάποιες υπερ- προτεραιότητες που θα πρέπει να ρυθμιστούν βάσει του Μνημονίου μέχρι τον**

Σεπτέμβριο του 2017, παραμένουν. Το θέμα της εξασφάλισης των απαιτήσεων, τόσο επί ακίνητης περιουσίας όσο και επί κινητών, είναι **ιδιαίτερα κοστοβόρο**, ενώ την ίδια στιγμή, δεν υπάρχει εύκολα προσβάσιμο μητρώο ενυπόθηκων απαιτήσεων. Οι υπερ- προτεραιότητες παραμένουν πλήρως εν ισχύ για τους ανέγγυους πιστωτές. Παράλληλα, στο νόμο 4472/2017 περιλαμβάνεται ένα εξαιρετικά ακατανόητο πλαίσιο αναφορικά με την αξιολόγηση των εξασφαλίσεων το οποίο ενέχει υψηλό κίνδυνο απομείωσης της πραγματικής τους αξίας απρόβλεπτα και ουσιαστικά για τους πιστωτές που έχουν προβεί στην εγγραφή τέτοιου είδους εξασφαλίσεων.

13. Ένας αριθμός έμμεσων υπερ- προτεραιοτήτων μπορεί να είναι πιο σημαντικός από ότι οι ανωτέρω άμεσες υπερ- προτεραιότητες και στρεβλώσεις στη μεταχείριση των εξασφαλίσεων. Συγκεκριμένα, η πρακτική της **επιβολής προσωπικής ευθύνης στελεχών για συμμετοχή με την προσωπική τους περιουσία στα χρέη της εταιρείας απέναντι στο κράτος**, σε συνδυασμό με την **αυτόματη έναρξη της διαδικασίας επιβολής ποινικών κυρώσεων εναντίον τους**, επιβάλλει τεράστια πίεση στους διοικητές να αποπληρώσουν με κάθε κόστος και να εγκαταλείψουν την εταιρεία κατά την πτωχευτική διαδικασία. **Πρώην στελέχη ενδέχεται επίσης να θεωρηθούν υπεύθυνα με την προσωπική τους περιουσία εις ολόκληρο, χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί δόλος ή αμέλεια.**

14. Παραμένει ένας αριθμός αδιευκρίνιστων ζητημάτων αναφορικά με τη **φορολογική και λογιστική μεταχείριση του ΦΠΑ και του εισοδήματος**, για ποσά τα οποία αποδόθηκαν από τον πιστωτή στο κράτος στο πλαίσιο συγκεκριμένων συναλλαγών με τον οφειλέτη, παρότι τα σχετικά ποσά διαγράφηκαν στη συνέχεια στο πλαίσιο της προ- πτωχευτικής διαδικασίας. Ακόμη, η ζημιά από τις διαγραφές μπορεί να μεταφερθεί και να συμψηφιστεί με το φορολογητέο εισόδημα μόνο για τα επόμενα 5 έτη. Μέχρι το τέλος του 2017, η διαγραφή χρεών δεν θεωρείται φορολογητέο εισόδημα, μόνο στην περίπτωση που ο πιστωτής είναι πιστωτικό ίδρυμα. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τη στενή ερμηνεία των διατάξεων, εάν ο πιστωτής είναι ιδιώτης ή και το

δημόσιο, το σχετικό ποσό που διαγράφεται θεωρείται ως φορολογητέο εισόδημα.

15. **Η διάθεση των περιουσιακών στοιχείων δεν είναι αρκετά διαφανής, με αποτέλεσμα να προκαλεί την δυσπιστία των πιστωτών στο πρόσωπο του συνδίκου αλλά και στη γενική ιδέα του συμβιβασμού και της συμμετοχής στις πτωχευτικές διαδικασίες.**
16. **Έλλειψη ενός πλήρως λειτουργικού ηλεκτρονικού συστήματος για την καταγραφή και καταχώριση των στοιχείων των πτωχευτικών αποφάσεων και διασύνδεσής του με τις ηλεκτρονικές κρατικές βάσεις του ΓΕΜΗ και του TAXIS. Σαν αποτέλεσμα, η πληρότητα, ακεραιότητα και ακρίβεια των πληροφοριών που περιλαμβάνεται στις βάσεις αυτές είναι αμφισβητήσιμη.**
17. **Οι πιστωτές έχουν μικρή επιρροή στην πτωχευτική διαδικασία και ο σύνδικος αντιμετωπίζει σημαντικές δυσκολίες που τον καθυστερούν. Πρώτα από όλα, σύμφωνα με τον νόμο 3588/2007, ο διορισμός του γίνεται τυχαία, στη βάση γενικών απαιτήσεων εξειδίκευσης και προηγούμενης εμπειρίας ακόμα και στις περιπτώσεις που η εξειδίκευση και η καλή γνώση των ειδικότερων θεμάτων της υπόθεσης αποτελούν προϋπόθεση για την ταχύτητα και την επιτυχία ολόκληρης της διαδικασίας. Επιπλέον, οι πιστωτές, ή ένα σώμα που να τους εκπροσωπεί, στερούνται της δυνατότητας να συνδιαμορφώσουν την επιλογή του συνδίκου. Τέλος, η αμοιβή του συνδίκου υπολογίζεται στη βάση της διάρκειας κάτι το οποίο αποτελεί αντικίνητρο για την ταχεία διεκπεραίωσή της.**
18. Σύμφωνα με το νόμο 4307/2014, η ειδική διαχείριση που de facto λειτουργεί σαν πιο ευέλικτη διαδικασία για τη διαχείριση των βιώσιμων επιχειρήσεων, απαιτεί τη συμμετοχή πιστωτικού ιδρύματος μεταξύ των πιστωτών, κάτι το οποίο μειώνει την ευελιξία και επιλεξιμότητα αυτής της διαδικασίας.
19. **Έλλειψη νομικής κάλυψης των στελεχών που αντιμετωπίζουν «blocking minorities», οδηγώντας σε μεγάλες καθυστερήσεις στην διαχείριση συγκεκριμένων υποθέσεων.**
20. **Έλλειψη εμπιστοσύνης στους μηχανισμούς εναλλακτικής διαχείρισης και άρνηση χρήσης τέτοιων μηχανισμών σαν πρώτη επιλογή, για την έγκαιρη πρόληψη οικονομικών κρίσεων.**

21. **Έλλειψη μηχανισμών διάγνωσης «κακοπιστίας» οφειλετών στο πλαίσιο του εξωδικαστικού μηχανισμού**, κάτι το οποίο ενδέχεται να λειτουργεί ως αντικίνητρο συμμετοχής στη διαδικασία, για τους πιστωτές.
22. **Ο τρόπος ικανοποίησης των πιστωτών κατά τον εξωδικαστικό μηχανισμό δεν είναι ξεκάθαρος** καθώς εντοπίζεται μια νομοτεχνική αστοχία η οποία φαίνεται να υποχρεώνει τους εξασφαλισμένους πιστωτές να αρκεστούν στην σημερινή αξία της απαίτησης και όχι να κρατήσουν την απαίτησή τους (το εξασφάλισμα) μέχρι να ανακάμψει η αξία του. Κατά συνέπεια, προτείνεται η τροποποίηση του σχετικού άρθρου 9 ώστε να καθίσταται πιο σαφής ο τρόπος ικανοποίησης των πιστωτών ανάλογα με την ακολουθούμενη διαδικασία.
23. **Δεν έχει επιτευχθεί η πλήρης λειτουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του εξωδικαστικού μηχανισμού** με αποτέλεσμα να μην είναι ευχερής η διασταύρωση στοιχείων. Κατά συνέπεια, στην παρούσα φάση, η διαδικασία είναι χρονοβόρα όχι μόνο της διασταύρωσης που πρέπει να ολοκληρωθεί με μέριμνα του συντονιστή, αλλά και λόγω των αμφισβητήσεων των πιστωτών.

Προτάσεις:

Παρότι αναγνωρίζουμε την σημαντική πρόοδο που έχει σημειωθεί κατά το παρελθόν και η οποία σε πολλές περιπτώσεις έχει οδηγήσει σε ουσιαστική βελτίωση στις προ- πτωχευτικές και πτωχευτικές διαδικασίες, εντούτοις θεωρούμε ότι παραμένουν κρίσιμες αδυναμίες που χρήζουν αντιμετώπισης προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη.

Για το λόγο αυτό ο ΣΕΒ, βάσει των ευρημάτων που καταγράφηκαν στο πλαίσιο του εργαστηρίου διαβούλευσης, προτείνει τα ακόλουθα:

1. **Θεσμοθέτηση νέων και ισχυροποίηση των υφιστάμενων μηχανισμών ώστε να επιτευχθεί καταρχήν μείωση των εισερχόμενων υποθέσεων στις εξω- πτωχευτικές, προ- πτωχευτικές και πτωχευτικές διαδικασίες.** Πιο συγκεκριμένα, οι υφιστάμενες διατάξεις που προβλέπουν την ανίχνευση συμπτωμάτων και αιτιών οικονομικής αδυναμίας (όπως ο νόμος 4449/2017 “για τον υποχρεωτικό έλεγχο των ετησίων και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων”, οι νόμοι 2109/1920 για τις Α.Ε, 3190/1955 για τις Ε.Π.Ε και 4072/2012 για τις ΙΚΕ) θα πρέπει να συνδεθούν με τις πτωχευτικές διαδικασίες ώστε στην περίπτωση που οι πρώτες

ενδείξεις μιας κρίσης διαφανούν, ο οφειλέτης να είναι υποχρεωμένος να υποβάλει αίτηση υπαγωγής στον εξωδικαστικό μηχανισμό μέσα σε προθεσμία 6 μηνών. Στο ίδιο πλαίσιο, η διάταξη περί της υποχρέωσης δημοσίευσης ισολογισμών για τις κεφαλαιουχικές εταιρείες μπορεί να ενισχυθεί περαιτέρω καθώς, για τις μεν Α.Ε τα πρόστιμα που επισύρονται είναι μικρά, για τις Ε.Π.Ε δεν προβλέπονται καθόλου. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια έγκαιρη καταγραφή των οικονομικών αδυναμιών των επιχειρήσεων και, κατά συνέπεια, βοηθήσει στην αποτροπή της συνέχισης της δραστηριότητάς της χωρίς κάποιο πλάνο για την αποφυγή της κρίσης αυτής. Η άρνηση σύνταξης ενός τέτοιου πλάνου ή λήψης άλλου απαραίτητου μέτρου, θα πρέπει να οδηγεί στην εξαίρεση του οφειλέτη από τον εξωδικαστικό μηχανισμό και την αυτόματη προώθησή του στις πτωχευτικές διαδικασίες.

2. **Θέσπιση της αυτόματης λύσης και εκκαθάρισης των επιχειρήσεων των οποίων τα περιουσιακά στοιχεία δεν επαρκούν για την ολοκλήρωση της πτώχευσης.** Η δυνατότητα αυτή, θα βοηθούσε στην σημαντική μείωση του μεγάλου αριθμού των zombies.
3. **Θεσμοθέτηση διαρκούς εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των δικαστών και δικαστικών υπαλλήλων** αλλά και διασφάλιση της δυνατότητας επανεκπαίδευσής τους όσο συχνά απαιτείται, στα εξειδικευμένα νομικά και τεχνικά ζητήματα.
4. **Ανάδειξη της σημασίας της εξυγίανσης σε ουσιαστικό εργαλείο πρόληψης, μέσω της ταχύτερης επεξεργασίας των συμβάσεων εξυγίανσης από την πλευρά της δικαιοσύνης** αλλά και της διευκόλυνσης των μερών στην προετοιμασία τους κατά τις διαπραγματεύσεις μέσω της δυνατότητας διαμόρφωσης ενός ελάχιστου περιεχομένου συμφωνίας εξυγίανσης για μικρές επιχειρήσεις
5. **Μεταφορά της διαδικασίας εξυγίανσης εκτός των διαδικασιών της πτώχευσης και τοποθέτησή της με σαφήνεια σε στάδιο που προηγείται της στάσης πληρωμών, η οποία πρέπει να διασαφηνιστεί πλήρως και να αποτελεί ορόσημο με ομοιογενή χρήση σε όλες τις προ-πτωχευτικές και πτωχευτικές διαδρομές.**
6. **Βελτίωση και σαφής διάκριση των ορισμών του νόμου για λόγους** άρσης των νομοθετικών ασαφειών που συνεπάγονται αβεβαιότητα ως προς τον τρόπο και το πεδίο εφαρμογής των ειδικότερων διατάξεων. Ειδικότερα,

ως προς τους όρους «αφερεγγυότητα» και «επαπειλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης» φαίνεται ότι υπάρχει πιθανότητα σύγχυσης. Κατά συνέπεια, οι ορισμοί της πτώχευσης, της αφερεγγυότητας, της παύσης πληρωμών, της αδυναμίας εκπλήρωσης, της επαπειλούμενης αδυναμίας εκπλήρωσης και της πιθανότητας αφερεγγυότητας θα πρέπει να ορίζονται με τρόπο ξεκάθαρο και ομοιόμορφο σε όλα τα νομικά κείμενα.

7. **Θεσμοθέτηση ενός νέου μηχανισμού, στη φιλοσοφία του εξωδικαστικού** ώστε το σύνολο των πιστωτών είτε πρόκειται για τα ταμεία, για τις φορολογικές αρχές, τις τράπεζες ή τους υπόλοιπους ιδιώτες πιστωτές να έχει εξαρχής την πλήρη εικόνα των δανειακών υποχρεώσεων του οφειλέτη. Βάσει της εικόνας αυτής, η κατάσταση του οφειλέτη θα είναι ευκολότερα και νωρίτερα διαγνωσίμη και άρα διαχειρίσιμη
8. **Λειτουργική διασύνδεση των διαφορετικών καθεστώτων ρύθμισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών βιώσιμων επιχειρήσεων βάσει του βαθμού οικονομικής αφερεγγυότητας**, ώστε να προκύπτουν κίνητρα για τους επιχειρηματίες να επιλέξουν διαβαθμισμένα και με προτίμηση στην εξωδικαστική οδό.
9. **Εφαρμογή μιας πραγματικής δεύτερης ευκαιρίας στα φυσικά πρόσωπα- διοικητές των νομικών προσώπων που έχουν πτωχεύσει.** Η απουσία μιας δικαστικής απόφασης που επικυρώνει την απαλλαγή, πρέπει να επεκταθεί και στα φυσικά πρόσωπα αυτά.
Παράλληλα, μια απαλλαγή του οφειλέτη πρέπει να συνοδεύεται από την κατάργηση των περιορισμών να συμμετέχει το φυσικό πρόσωπο σε συγκεκριμένες επιχειρηματικές και προσωπικές δραστηριότητες, όπως η περίπτωση της αδυναμίας έκδοσης πιστοποιητικού φορολογικής ή ασφαλιστικής ενημερότητας, που αποτελεί σήμερα προϋπόθεση για την απόκτηση επαγγελματικών αδειών ή άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων.

Ο ορθός τρόπος επίλυσης του προβλήματος αυτού είναι μέσω της εξάλειψης της παράλογης και δυσανάλογης μεταφοράς των χρεών από την εταιρεία στους διοικητές. Αλλά ακόμα και στην περίπτωση της απουσίας καλής πίστης ή στην περίπτωση αμέλειας, εάν τα περιουσιακά στοιχεία και το εισόδημα του στελέχους δεν επαρκούν για να καλύψουν τα χρέη της εταιρείας, και βάσει της αρχής της αναλογικότητας, η δυνατότητα να δηλώσουν προσωπική πτώχευση πρέπει να ισχύει για τους διοικητές των πτωχευμένων επιχειρήσεων. Τέλος, το κράτος πρέπει να επιταχύνει τη διαδικασία σύμφωνα με την οποία διαγράφει από τα μητρώα τις απαιτήσεις οι οποίες είναι αμφίβολο αν θα εισπραχθούν.

10. Έκδοση εγκυκλίου για την διαγραφή χρεών ειδικά για την κάλυψη των στελεχών του δημοσίου.
11. Εξορθολογισμός της συμμετοχής του δημοσίου στις διαγραφές, σε όλες τις νομικές διαδρομές και επίλυση των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ των διαφορετικών πλαισίων, μέσω της ρητής δυνατότητας για διαγραφή κεφαλαίου κατά το πρότυπο του νόμου 4472/2017 και στις άλλες προ- πτωχευτικές και πτωχευτικές διαδικασίες.
12. Απομείωση του κόστους της πληροφορίας και της εγγραφής εξασφαλίσεων, κάτι το οποίο ενδιαφέρει ιδιαίτερα τους μικρούς πιστωτές. Δημιουργία ενός οικονομικού μητρώου για όλες τις εμπράγματα εξασφαλίσεις, για τη διασφάλισή τους και συλλογή πληροφοριών.
13. Χρήση του τεκμηρίου της κακής πίστης και αμέλειας σαν προϋποθέσεις για την προσωπική και εις ολόκληρο ευθύνη των στελεχών και διοικητών, έναντι του κράτους. Ακόμη και στην περίπτωση αυτή, η σχετική απαίτηση πρέπει να είναι αυστηρά αναλογική. Επιπρόσθετα, οι ποινικές ευθύνες πρέπει να επισύρονται μόνο όταν αποδεικνύεται φοροδιαφυγή σε συνδυασμό με αυστηρές τεχνικές προδιαγραφές για την διαπίστωση της φοροδιαφυγής. Πιο συγκεκριμένα, ένας φορολογικός έλεγχος που δεν αποδέχεται την έκπτωση δαπανών εξαιτίας ασαφειών ή διαρκών αλλαγών στο σχετικό πλαίσιο οι οποίες επιδέχονται αντικρουόμενες ερμηνείες, δεν πρέπει να οδηγούν σε ποινικές ευθύνες. Το σημείο αυτό είναι κρίσιμο για την άρση ενός πολύ δυνατού αντικινήτρου για τα στελέχη και τους διοικητές προκειμένου να συμβάλλουν στις προσπάθειες για διάσωση της επιχείρησης.
14. Ξεκάθαρη και νομικά στιβαρή μεταχείριση των περιπτώσεων διαγραφών αναφορικά με τον ΦΠΑ και του φόρου εισοδήματος, για ποσά τα οποία πληρώθηκαν ήδη από τον πιστωτή και διαγράφηκαν στο πλαίσιο των προ- πτωχευτικών διαδικασιών, μέσω μιας απλής διαδικασίας και βάσει λογικών προϋποθέσεων. Απαιτείται μια ειλικρινής συζήτηση αναφορικά με τον συμψηφισμό του ποσού του ΦΠΑ δεδομένου ότι οι υποθέσεις αυτές αφορούν σε μεγάλα χρηματικά ποσά. Το ίδιο ισχύει και για τον φόρο εισοδήματος που έχει ήδη καταβληθεί επί του εισοδήματος που είχε ήδη προϋπολογιστεί βάσει του τιμολογίου και μέρος του οποίου έχει διαγραφεί. Επιπλέον, αναφορικά με την δυνατότητα μεταφοράς ζημιών μόνο για 5 έτη, προτείνεται η επέκταση της σχετικής περιόδου τουλάχιστον για 10 έτη, δεδομένης της βαθιάς ύφεσης της ελληνικής οικονομίας και

δεδομένου ότι στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, η χρονική περίοδος για μεταφορά ζημιών υπερβαίνει τα 10 χρόνια ή είναι απεριόριστη.

Επιπλέον, η σχετική διαγραφή, είτε πραγματοποιείται από τράπεζα, είτε από άλλο πιστωτή, δεν πρέπει να θεωρείται φορολογητέο εισόδημα, στο βαθμό που γίνεται στο πλαίσιο οποιασδήποτε προ- πτωχευτικής διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικών συμβάσεων. Τέλος, η πρόσφατη διάταξη για τις διαγραφές τραπεζικών απαιτήσεων πρέπει να παραταθεί και μετά το τέλος του 2017.

15. **Ενίσχυση της διαφάνειας των περιουσιακών στοιχείων και υιοθέτηση των καλών πρακτικών και τεχνολογιών, όπως οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί.**
16. **Θέσπιση υποχρεωτικής τήρησης του ΟΣΔΠΠΥ και ρητή κατάργηση των διατάξεων που προβλέπουν την τήρηση πινακίων και βιβλίων ώστε να καταστεί αυτό το μοναδικό σύστημα καταχώρισης των δεδομένων των πτωχευτικών αποφάσεων. Πρόβλεψη για υποχρεωτική διασύνδεσή του με το ΓΕΜΗ και το taxis ώστε να αποφευχθούν νομικά και τεχνικά προβλήματα εξουσιοδότησης των χρηστών των διαφόρων κρατικών βάσεων δεδομένων για πρόσβαση στο εν λόγω σύστημα.**
17. **Διορισμός συνδίκου βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, προσδιορισμένων με γνώμονα την εξειδίκευση και την προηγούμενη εμπειρία στα ζητήματα του εκάστοτε κλάδου.** Αντίστοιχα, η αμοιβή του δε θα πρέπει να υπολογίζεται στη βάση της μηνιαίας αποζημίωσης αλλά επί ποσοστού επί της αξίας, την ταχύτητα, την επιτυχία και την αξία ανάκτησης. Κάτι τέτοιο θα εξασφάλιζε την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πιστωτών στη διαδικασία.
Επίσης, ενίσχυση της ελευθερίας του, κατ' αναλογία των διατάξεων που βρίσκονται ήδη εν ισχύ για την περίπτωση του ειδικού διαχειριστή του νόμου 4307/2014. Συγκεκριμένα, ο σύνδικος θα πρέπει να είναι σε θέση να πουλήσει τα περιουσιακά στοιχεία χωρίς να υποχρεώνεται να εκκινεί την διαδικασία του πλειστηριασμού με μια τιμή εκκίνησης, ή χωρίς να χρειάζεται να ακολουθεί συγκεκριμένες διαδικαστικές λεπτομέρειες, όπως η ανάγκη για επαλήθευση του συνόλου των πιστωτών πριν την πώληση των στοιχείων.
18. **Κατάργηση της υποχρέωσης συμμετοχής πιστωτικού ιδρύματος στις διαδικασίες ειδικής διαχείρισης του νόμου 4307/2014 και μείωση της απαιτούμενης πλειοψηφίας για την επίτευξη συμφωνίας.**

19. Εξάλειψη της βασικής αιτίας για την μεγάλη καθυστέρηση στην διαχείριση των υποθέσεων που συνιστά η έλλειψη νομικής κάλυψης των στελεχών τραπεζών για την αντιμετώπιση του φαινομένου «blocking minority» μέσω της άμεσης αποπομπής μετόχων μη διατεθειμένων να συμβάλουν με ίδια κεφάλαια στη διάσωση των επιχειρήσεων, ή μέσω ρητής πρόβλεψης για τις περιπτώσεις απροθυμίας αποχώρησης του ιδιοκτήτη του νομικού προσώπου από την διοίκηση αυτού.
20. Αύξηση της εμπιστοσύνης στους μηχανισμούς εναλλακτικής διαχείρισης.
21. Αποκλεισμός κακόπιστων οφειλετών μέσω μηχανισμού διάγνωσης “κακοπιστίας” και υποστήριξης πιστωτών από πιστοποιημένους διαχειριστές αφερεγγυότητας (insolvency practitioner)
22. Αποσαφήνιση του τρόπου ικανοποίησης των πιστωτών ανάλογα με την ακολουθούμενη διαδικασία στον εξωδικαστικό μηχανισμό
23. Πλήρης λειτουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας προκειμένου να προκύπτει με ευχέρεια και όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια η διαπίστωση του ύψους της οφειλής. Αυτόματη προώθηση της αίτησης στην επόμενη φάση και περιορισμός της διαδικασίας διασταύρωσης στοιχείων (μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο οφειλέτης υποβάλει ενστάσεις και αντιρρήσεις) και ηλεκτρονική καταγραφή και στατιστική παρακολούθηση κάθε φάσης λειτουργίας του.